

NE BOMO POZABILI NIKDAR

Sprejet je srednjeročni program obnavljanja in postavitve novih spominskih obeležij NOB in socialistične revolucije v naši občini za obdobje 1981 — 1985

Končana je obnovitev osrednjih spomenikov padlim in umrlim na Kodeljevem in v Zeleni jami. V kulturnem domu Španski borci v Mostah je bila odkrita spominska plošča padlim in umrlim v koncentracijskih taboriščih z območja Most. Na železniški postaji v Zalogu je odkrito spominsko obeležje železničarjem premikalne postaje, padlim in umrlim v NOB.

Zagotovljena so sredstva za nova spominska obeležja: v KS Besnica za spominsko ploščo padlim borcev, pokopanim na pokopališču Javor; v KS Bizovik za spominsko ploščo ustreljenim pripadnikom OF Ivani Bricej, Pavli Lukanc in Francu Klemenčiču; v KS Hrušica — Fužine za spominsko obeležje, vgrajeno na pročelju OŠ Hrušica — posvečeno družini Kefer iz Hrušice; v KS Vevče-Zg. Kašelj: na Vevčah bodo vzdali dve plošči: eno na Gasperlinovi hiši, kjer je 1936 in 1937 stakvovni odbor imel sedež in je razdeljeval hrano družinam stakvajčim, drugo na tovarniški zgradbi, kjer je bil sedež sindikalne podružnice in bil ustanovljen terenski odbor OF; v KS Dolsko za spominsko obeležje, posvečeno prvi konferenci SKOJ za območje Dolskega in kamniško-zasavskega okrožja v letu 1942; v KS Zadvor: za obnovo spominske hiše v Podlipoglavu je iz združenih sredstev zagotovljenih 600.000 din — obnavljati jo bodo pričeli takoj, ko bo končan imovinski pravni spor.

Na spomeniškem kompleksu Urh bosta postavljena dve obeležji, ki bosta obeleževali kraje, kjer so belogardisti streljali pripadnike OF, in kraje opuščenih grobišč, od koder so žrtve prenesli v grobnico na Urhu. V naslednjih letih bodo postavljena spominska obeležja: na Prežganju spominska plošča vsem padlim in umrlim v NOB iz tega kraja; v Bizoviku ob športno-rekreacijskem centru obeležje, kjer sta bila ustreljena borca Orel in Kastelic, doma iz Orleja; v Dolskem osrednje spominsko obeležje padlim in žrtvam fašističnega nasilja z območja Dolskega; v KS Klopce osrednje obeležje padlim in umrlim v koncentracijskih taboriščih iz tega kraja; v Lipoglavu osrednji spomenik padlim in umrlim v taboriščih iz območja KS Lipoglav; na Panchah pa spominsko obeležje trem padlim borcev Tomšičeve brigade.

V Mostah bodo v novih prostorih knjižnice Jožeta Mazovca postavili doprni kip. Na stanovanjski hiši Partizanska 46 bo vzdana spominska plošča v spomin na predvojno delovanje Josipa Broza Tita, ki se je občasno zadrževal v tej hiši in v njej zasnoval številne akcije, ki so jih izvrševali predvojni revolucionarji. Na zgradbi bivše tiskarne bratov Tuma Pod ježami 10 bo spominska plošča, kjer so tiskali za centralno tehniko OF in za Glavno poveljstvo NOV. Obnovili bodo bunker tiskarne Truga Pod ježami 17.

V Novih Jaršah bo v OŠ Dušana Kvedra-Tomaža postavljen njegov doprni kip, prav tako tudi v OŠ Jožeta Moškriča njegov doprni kip. V KS Smartno načrtujejo pet novih spominskih obeležij: na hiši Ivanke Dragar, Kovačeva 1, kjer so se sestajali člani GS NOV in je bila njegova javka, prihajali pa so tja tudi kurirji. Na hiši Franca Klopčiča, Zabretova 9/a, kjer je Gustl Rozman imel zaprisege NZ in kjer so bili sestanki SKOJ in tečajji prve pomoči. Na hiši Valentina Petača, sedaj last Ivana Lebana, Kovačeva 15, je bil bunker, v katerem so se zadrževali člani GS NOV in IO OF Slovenije. Delovala sta v njej tudi ciklostilna tehnika in radijski sprejemnik. Po belogradističnem izdajstvu so Petača ustrelili kot talca, zaradi trpljenja pa je umrla tudi njegova žena. Na hiši Jožeta Kašperja, sedaj last Rada Hrasta, Zabretova 10/c, je bil bunker za ciklostilno tehniko, ki je delovala leto dni. Ob športnem centru v Šmartnem ob Savi bo postavljeno spominsko obeležje, kjer je bilo pokopanih šest žrtev črne roke. Aktivisti — terenci so bili z Ižanske ceste.

Urejen bo spominski park pri OŠ Edvarda Kardelja v Polju, v katerem bodo postavljeni doprni kipi predvojnih revolucionarjev iz širšega poljskega območja, imena borcev in aktivistov, ki so dali svoja življenja v NOB iz Polja, pa bodo na posebnih obeležjih. Zatem je predvidena odstranitev sedanjega obeležja pred staro OŠ Polje, kjer je zanj neprimerno mesto. Na hiši pri Prijateljstvih št. 37 v Polju bo obeležje spominjalo na predvojno delovanje revolucionarjev in pričetek političnega življenja od leta 1937 dalje v Polju.

V Zadvoru pred zadržnim domom bo postavljen pomnik DPD Svoboda Zadvor, ki je bila ustanovljena leta 1927. Uredili bodo spominski park pred OŠ Toneta Trtnika-Tomaža v Sostrem v spomin najzaslužnejšim krajanom iz let NOB.

Za spominski park Pugled bo izdelana dokumentacija in bo sprejet normativni akt, s katerim bo določen režim zaščite ožega in širšega območja Pugleda. Padlim borcev Tomšičeve brigade bo postavljeno spominsko obeležje, vse pa bo napravljeno tudi za zaščito zemljank, kraja, kjer je stala kuhinja in urejene bodo kurirske poti. Spominska plošča bo vzdana na hiši v Panški Reki, kjer je deloval partizanski sprejemni center za partizane — novince. V spomin Francu Bricleju-Hrastarju iz Dobrunj, znanemu političnemu delavcu, ki je bil med prvimi organizatorji OF v tem kraju, bo odkrito obeležje.

V Zalogu bo vzdana spominska plošča na OŠ, kjer je bil med obema vojnima pomemben kulturni center tega kraja, v njem pa je delovala DPD Svoboda. Na novozgrajenem mostu čez Ljubljanico bo vzdana plošča v spomin aktivistom OF, ki so jih pobili belogardisti in jih na tem kraju metali v reko.

V Sp. Kašlju ob Zupančičevi hiši bo zaradi dotrajanosti zamenjana spominska plošča Francki Zupančič z novo — bronasto.

V Zeleni jami bo vzdano spominsko obeležje na stanovanjski hiši Franca Mestinskega v Kavčičevi ul. 17, kjer je bil ustanovljen terenski odbor OF, Franc Mestinske pa je bil njen blaginjak do aretacije. Tu je delovala tudi ciklostilna tehnika. Oba z ženo sta umrla v koncentracijskem taborišču.

Odbor podpisnikov družbenega dogovora za varstvo spomenikov NOB občine Ljubljana Moste-Polje

VAJA CZ: MOSTE '81

Dan civilne zaštite SFRJ, potrjen z dogovorom izvršnih svetov republik in pokrajin, obeležujemo vsako leto z aktivnostmi po vsej domovini. In medtem ko so bile vse oči uprte v Celje, ki je imel letos čast in dolžnost pripraviti vajo na zvezni ravni, je tudi naš občinski štab za CZ pripravil načrt številnih dejavnosti.

Glavni naš prispevek je bila 18. in 19. junija mobilizacijska vaja štabov in enot CZ v desetih KS. Namen vaje je bil ugotoviti v kolikšnem času in v kakšni moči enot in štabov CZ se lahko vključimo v akcijo ob nenadni nesreči, ki se lahko pripeti v občini.

Vaja se je začela z izredno sejo občinskega štaba CZ. Po analizi nastalih »razmer« je štab CZ ukazal popolno mobilizacijo šta-

opaziti neorganiziranosti, panike ali nerazumevanja. Zbiranje ljudi, preverjanje različnih podatkov in ažuriranje seznamov je potekalo organizirano. Štabi CZ so delali samostojno, hitro in avtoritativno. Čeprav je bila vaja pripravljena — zanjo je vedel ovek krog ljudi — in čeprav je bil čas vaje dokaj neugoden, je bil odziv občanov, vključenih v enote in štabe CZ, več kot pozitiven. V vi-

Ob počastitvi 20. junija, dneva CZ, je bila 22. junija slavnostna seja občinskega štaba CZ. Na njej so bile podeljene zlate značke in priznanja civilne zaštite najprizadenejšim posameznikom, organizacijam in skupnostim. Zlate značke so prejeli: Združene papirnice Vevče, postaja milice Moste, Miro Dešman, Franc Jemc in Mitar Trnjak.

bov in enot CZ v KS — od specializiranih do splošnih enot CZ v stanovanjskih objektih, ulicah in vaseh. Ukaz je bil hitro posredovan vsem sodelujočim prek radijskih zvez kot nenadomestljiv prispevek radioamaterjev.

V zelo kratkem času je povsod zaživel. Po ulicah so hiteli občani in občanke v modrih uniformah. Čeprav je bilo vpoklicanih na stotine ljudi, ni bilo nikjer

sokem odstotku in z vso resnostjo so se javljali na svoja mesta.

Tako bi tudi bilo, če bi se res kaj pripetilo. Visoka zavest naših delovnih ljudi in občanov je pokazala visoko stopnjo družbene samozastite, velik občutek solidarnosti in pripravnosti humani družbi, v kateri živijo in delajo.

JANKO LJUBIČ

Potrjena je bila tudi visoka pripravljenost štabov CZ po KS. V Zeleni jami je začel delovati ob 15. uri

Ob 17. uri so bile enote že mobilne. Komandirji enot so posredovali poročila o prisotnosti obveznikov CZ

Ob predvidenem času, ob 14. uri, je občinski štab CZ v polni sestavi začel z izredno sejo

Radijska zveza je bila že ob 14.20 vzpostavljena s štabi CZ v vseh KS, ki so sodelovale na vaji

Izvršni svet občinske skupščine je spremljal potek akcije. Poveljnik občinskega štaba CZ se je javila predsednici izvršnega sveta s poročilom o uspešnosti akcije

● PREDLOG NOVEGA DRUŽBENEGA DOGOVORA O VARSTVU SPOMENIKOV V LJUBLJANI

POMEMBNA DOPOLNITEV

Predlog družbenega dogovora o spomenikih revolucionarnega gibanja, narodnoosvobodilnega boja in socialistične graditve na območju ljubljanskih občin vsebuje pomembna vsebinska dopolnila.

Pri uresničevanju dosedanjega družbenega dogovora, o urejanju, vzdrževanju in varstvu spomenikov, spominskih plošč in drugih obeležij NOB in socialistične revolucije ter postavljanju novih na območju ljubljanskih občin (podpisan je bil julija 1. 1977) so se nekatera njegova določila pokazala kot pomanjkljiva. Tako je ocenil koordinacijski odbor podpisnikov za varstvo spomenikov pri izvršnem svetu SML in sklenil, da prične s pripravami novega besedila družbenega dogovora. Osnutek je bil pripravljen že 1. 1980 in februarja letos dan v javno razpravo. Koordinacijski odbor je kot nositelj razprave prejel številne pripombe udeležencev, predvidene v družbenem dogovoru. V tej razpravi so izstopile tudi težnje, da je treba zajeti v družbenem dogovoru vse spomenike revolucionarnega gibanja, NOB in socialistične graditve na območju ljubljanskih občin. Tem predlogom je prilagojen tudi novi naslov družbenega dogovora.

Zaradi pomembnosti problematike, ki jo z družbenim dogovorom urejamo v Ljubljani, se med podpisnike na novo vključujejo občinske in mesta konferenca ZKS, odbor medvojnih aktivistov OF mesta Ljubljana in občinska skupnost socialnega skrbstva. V novem družbenem

dogovoru je poudarjena večja odgovornost podpisnikov, posebno vloga občinske konference ZSMS, ki naj spodbuja mladinske organizacije v KS, da bodo kot oskrbniki prevzeli skrb za varstvo in vzdrževanje posameznih spomenikov oziroma obeležij. V 8. členu so v novem družbenem dogovoru natančneje opisane naloge komisije za varstvo spomenikov v KS. S tem pa je na novo opredeljena tudi vloga KS do varstva spomenikov.

Podpisniki družbenega dogovora mesta in občin bodo tudi v bodoče združevali finančna sredstva za varstvo, vzdrževanje in obnavljanje spomenikov NOB. Sedanji kriterij: za spomenike, ki presegajo finančne zmogljivosti občin, zamenja kriterij: za spomenike, ki so širšega družbenega pomena.

Odbor podpisnikov za varstvo spomenikov v občini bo odslej podeljeval listino o prevzemu oskrbništvu spomenika.

V bodoče bo treba za postavitve spomenika izvesti javni natečaj za idejne osnutke spomenika in oddajo del (po pravilniku). Obvezna bo tudi javna razgrnitev projektov spomenika.

Predlog družbenega dogovora bo predložen v razpravo in potrditve skupščinam mesta in občin na sejah meseca julija.

Odbor podpisnikov družbenega dogovora za varstvo spomenikov NOB občine Ljubljana Moste-Polje